

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 93/2020

Tavoitteet, arviointi ja palaute ohjatussa harjoittelussa

Marttila-Tornio Kaisa

25.11.2020 ::

Tavoitteet, arviointi ja palaute muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka mahdollistaa opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun ohjatussa harjoittelussa. Hyvin laaditut tavoitteet toimivat arvioinnin ja palautteen pohjana. Arvioinnilla tuetaan, varmistetaan ja mitataan tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteiden ja arvioinnin pohjalta annettava palaute puolestaan annetaan opiskelijan oppimista ja kehittymistä varten.

Johdanto

Oulun ammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkintoihin kuuluu harjoittelujakso koulutusalaan liittyvässä työympäristössä. Harjoittelun pituus on tutkinnosta riippuen 30–120 opintopistettä. ^[1] Ohjatun harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin työtehtäviin sekä teoriassa opittujen tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Samalla opiskelija perehtyy oman alansa toimintaan ja arvoperustaan. Käytännön harjoittelun tarjoamat oppimiskokemukset luovatkin perustaa opiskelijan ammatilliselle kasvulle ja myös edistävät sitä. ^[2] Ammattikorkeakouluissa on todettu, että ohjatun harjoittelun ja opiskelijaohjauksen laatua on jatkuvasti arvioitava ja kehitettävä. Esimerkiksi terveysalan harjoitteluihin on luotu omat laatusuosituksensa, joiden tavoitteena on varmistaa laadukkaan harjoittelun toteutuminen. ^[3] Laadukas harjoittelu edellyttää, että opiskelija, opettaja ja harjoittelun ohjaaja ymmärtävät tavoitteiden, arvioinnin ja palautteen sekä niiden välisen yhteyden merkityksen harjoittelussa.

Tavoitteet

Harjoittelu pohjautuu opiskelijan opetussuunnitelman tavoitteisiin, ammatin vaatimiin tavoitteisiin sekä opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin hänen oppimistarpeidensa mukaisesti ^[4]. Opetussuunnitelman tavoitteet perustuvat opiskeltavan ammatin vaatimiin ammattitaitovaatimuksiin. Opiskelijoiden laatimat henkilökohtaiset oppimistavoitteet puolestaan konkretisoivat opetussuunnitelman tavoitteita. ^[5] Harjoittelun tavoitteet kuvaavat tavoiteltavia tuloksia, jotka opiskelija pyrkii saavuttamaan oppimisen tuloksena. Harjoittelun hyväksytysti suorittaminen edellyttää tavoitteiden saavuttamista, minkä vuoksi tavoitteiden tulee olla tunnistettavissa, mitattavissa ja arvioitavissa. ^[6] Tavoitteet suuntaavat näin oppimista sekä toimivat myös arvioinnin ja palautteen perustana. (Kuvio 1.)

KUVIO 1. Harjoittelun tavoitteet, arviointi ja palaute

Ammattitaitoa edistävässä ohjatussa harjoittelussa on tärkeää, että ohjaus perustuu opiskelijan yksilöllisten oppimisvalmiuksien tunnistamiseen ohjauksen alussa. Tärkeää on huomioida myös tavoitteiden saavutettavuus suhteessa harjoittelupaikan tarjoamiin oppimistilanteisiin, eli tarjoaako harjoittelupaikka riittävästi oppimistilanteita tavoitteiden saavuttamiseksi. ^[5] Opiskelijan olisikin hyvä saada palautetta laatimistaan tavoitteista sekä harjoittelun ohjaajalta että ohjaavalta opettajalta. Kaiken kaikkiaan tavoitteet kertovat sekä opettajalle, opiskelijalle että harjoittelun ohjaajalle, millaista oppimista opiskelijan tulisi harjoittelun aikana tavoitella ^[6].

Harjoittelun tavoitteet tulisi laatia ns. osaamistavoitteina, jolloin ne kuvaavat sitä mitä opiskelijan odotetaan tietävän, ymmärtävän tai pystyvän tekemään oppimisen tuloksena. Hyvä tavoite on selkeä ja yksinkertaisesti ilmaistu, ja sen tulee olla saavutettavissa ja arvioitavissa. Tavoitteet voidaan ilmaista esimerkiksi tietoina, taitoina ja asenteina. Hyvä tavoite sisältää seuraavat asiat: verbin, joka kertoo mitä opiskelijan odotetaan pystyvän tekemään tavoitteen saavuttaessaan; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa opiskelija on tekemisissä sekä sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. ^[6] Esimerkki hyvästä tavoitteesta sairaanhoitajaopiskelijalle voisi olla vaikkapa "osaa kirjata haastattelun ja havainnoinnin perusteella keskeisimmät asiat potilaan hoitosuunnitelmaan" tai "osaa ohjata potilaalle jatkohoito-ohjeet".

Arviointi

Harjoittelun arvioinnin täytyy aina mitata harjoittelun tavoitteiden saavuttamista. Tämän vuoksi tavoitteiden tulee alun perin olla laadittu niin, että niitä pystytään arvioimaan, testaamaan ja mittaamaan. Kun harjoittelun arviointi kohdistuu tavoitteisiin, opiskelijoita ohjataan selkeästi oppimaan niiden mukaisia asioita. Arviointi ohjaa täten niin opiskelijan oppimisprosessia kuin tavoitteiden saavuttamista. ^[6] Harjoittelun arvioinnin päätavoitteena on verrata toimintaa ja tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Hyvät ja selkeät tavoitteet toimivat tällöin arvioinnin perustana ja helpottavat arviointia. Arviointi myös tukee, varmistaa ja mittaa osaamistavoitteiden saavuttamista. ^[7] Arviointi voidaankin nähdä opiskelijan ohjauksena, joka tuottaa tietoa opiskelijan osaamisesta ohjaajalle, opettajalle ja opiskelijalle itsellensä.

Ohjatussa harjoittelussa opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisessa, muuttuvassa ja aidossa oppimisympäristössä käytännön kentällä. Arviointi on paitsi opettajan ja harjoittelun ohjaajan arviointia, myös opiskelijan omaa itsearviointia. Arviointia tehdään koko harjoittelujakson ajan. Diagnostisella arvioinnilla tarkoitetaan harjoittelun alussa tehtävää opiskelijan tietotason selvittämistä ja sen mukaista tavoitteiden ja ohjauksen täsmentämistä. Formatiivinen arviointi puolestaan on opiskelijan oppimisprosessin arviointia, joka antaa opiskelijalle tietoa tämän edistymisestä sekä parantaa opiskelijan ymmärrystä omasta osaamisestaan. Diagnostinen ja formatiivinen arviointi kohdistuvat siis oppimisprosessiin. Oppimistuloksiin kohdistuvaa arviointia on puolestaan summatiivinen arviointi, jolla tarkoitetaan oppimistuloksen arvioimista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. ^[7]

Miten arviointia sitten tehdään ja millaista on hyvä arviointi? Arviointia tulisi tehdä koko ajan harjoittelujakson aikana. Opiskelijan arviointia voi tehdä esimerkiksi havainnoimalla hänen toimintaansa, osaamista ja oppimista. Myös kysymyksiä esittäminen opiskelijalle ja keskustelu kokemuksista ovat arvioinnin työkaluja. Hyvä arviointi onkin keskustelevaa ja opiskelijan huomioivaa. Itsearviointi on tärkeä osa arviointia, minkä vuoksi opiskelijaa tulisi kannustaa myös oman oppimisensa reflektointiin. Hyvä arviointi on tavoitteisiin perustuvaa ja ammatillista kasvua tukevaa. Se tukee ja suuntaa opiskelijan oppimista ja osaamista, sekä kannustaa ja motivoi opiskelijaa oppimaan ja saavuttamaan tavoitteensa. (Kuvio 2.) ^[8]

KUVIO 2. Esimerkkejä hyvästä arvioinnista

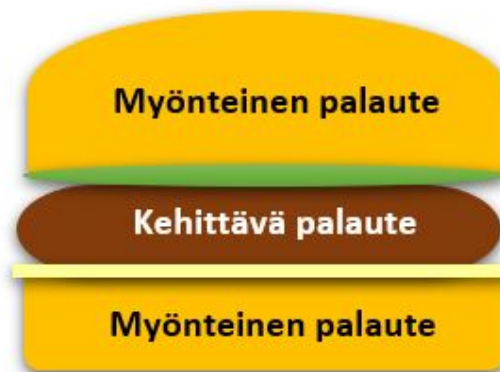
Palaute

Palaute annetaan aina harjoittelun tavoitteiden pohjalta. Palautetta tarvitaan monesta syystä. Se osoittaa missä ja miten opiskelija on onnistunut ja missä on vielä kehitettävää. Palautteen avulla voidaan näin kannustaa hyviin suorituksiin, vahvistaa hyväksi havaittua toimintaa, korjata toimintaa ja auttaa opiskelijaa oman osaamisensa kehittämiseksi. ^[9] Palaute auttaakin opiskelijaa miettimään ja tarkastelemaan omaa toimintaansa. Lisäksi se antaa vinkkejä hänen edistymiseensä. Voidaan ajatella, että palaute on ikään kuin lahja, joka annetaan ensisijaisesti opiskelijan kasvua, kehittymistä ja oppimista varten.

Palautteen antaminen opiskelijalle koetaan tärkeäksi osaksi onnistunutta harjoittelua, mutta samalla palautteenanto nähdään haastavana tilanteena. Myös opiskelijat itse kokevat tilanteen usein stressaavaksi. ^[4] Opiskelijat kuitenkin kokevat arvioinnin ja palautteen tärkeäksi osaksi harjoittelua ^[10]. Myönteinen palaute koetaan motivoivana ^[10], mutta palautteen tulisi olla myös rakentavaa, jotta se auttaisi opiskelijaa tunnistamaan oman osaamisensa ja kehittämisen kohteensa ^{[10] [11] [12]}. Palautteenannossa fokus tulisi olla opiskelijan saavutuksissa ^[11]. Opiskelijat arvostavat rehellistä, totuudenmukaista palautetta. He myös kokevat ohjaajan kommunikaatiotaidot tärkeiksi. ^[10] Opiskelijat myös toivovat, että heidän itsearviointia ja reflektointia tuettaisiin ^{[11] [12]} ja heille annettaisiin mahdollisuus esittää oma näkemyksensä arvioinnista ^[13]. Tärkeäksi koetaan myös se, että opiskelijaa kohdeltaisiin tasavertaisesti palautekeskustelussa ^[13].

Palautetta annetaan opiskelijan kehittymistä ja tulevaisuutta varten. Palautteen tulisikin olla välitöntä, jatkuvaa ja kehitettävää. Kehittävä palaute on realistista ja siinä tarkastellaan oppimistilannetta ja opiskelijan toimintaa siinä. ^[4] Palautetta tulisi antaa mahdollisimman pian oppimistapahtuman jälkeen ja sitä tulisi myös antaa riittävän usein harjoittelun aikana. Hyvässä palautteenannossa on mukana aina kaksi tasavertaista osapuolta ja palautetilanteen tulisikin olla vuorovaikutuksellista ja keskustelevaa sekä opiskelijan huomioon ottavaa. Palautteenannossa olisi hyvä kiinnittää huomioita myös antotapaan, korjaavakin palaute voidaan antaa ystävällisesti, kannustavasti ja myönteiseen sävyyn. ^[9] Opiskelijalle tulisi antaa mahdollisuus arvioida itse omaa osaamistaan sekä kertoa oma käsityksensä saamastaan palautteesta ^[4]. Hyvä palaute on rakentavaa, perustelevaa, vuorovaikutuksellista ja keskustelevaa sekä myönteistä. Rakentava palaute annetaan tavoitteiden ja arvioinnin pohjalta ja sillä on selkeä tarkoitus ja tavoite. Hyvä palaute myös kertoo vastaanottajalleen mihin palautteenanto perustuu. Palaute tulisi myös antaa oikeaan aikaan, oikeaan asiaan kohdistuen ja suoraan oikealle henkilölle.

Yksi paljon käytetty työkalu palautteen antamiseen on niin sanottu hampurilaismalli (kuvio 3), jossa rakentava, korjaava tai kehittävä palaute ikään kuin leivotaan myönteisen palautteen väliin. Opiskelijalle annetaan ensin positiivista palautetta esimerkiksi myönteisten asioiden ja onnistumisien muodossa. Tämän jälkeen kerrotaan kehittämiskohteet. Lopuksi annetaan vielä positiivista palautetta myönteisen yhteenvedon ja kokonaisarvion muodossa. Esimerkki hampurilaismallin käytöstä: "Suoritit tämän asiakkaan ohjaustilanteen erittäin mallikkaasti. Jatkossa voisit huomioida asiakasta vieläkin paremmin kysymällä enemmän hänen kokemuksiaan ja mielipiteitään asiasta. Kaiken kaikkiaan oikein hyvää, asiakaslähtöistä ohjausta." Hampurilaismallin käyttöä voi kokeilla esimerkiksi tilanteissa, joissa kokee korjaavan palautteen antamisen vaikeaksi. On kuitenkin muistettava, että palautteenantotilanteet ovat aina yksilöllisiä, eikä mikään malli tai työkalu sellaisenaan sovellu jokaiseen tilanteeseen. Palautetta voi antaa ja saada monin tavoin. [9]

KUVIO 3. Palautteenannon hampurilaismalli

Yhteenveto

Ohjatussa harjoittelussa opiskelijan, opettajan ja harjoittelun ohjaajan olisi tärkeää ymmärtää tavoitteiden, arvioinnin ja palautteen muodostama kokonaisuus. Oppimista suuntaavat tavoitteet toimivat arvioinnin ja palautteen pohjana. Selkeisiin, arvioitavissa oleviin ja osaamista kuvaaviin tavoitteisiin verraten tehdään arviointia, joka omalta osaltaan tukee, varmistaa ja mittaa tavoitteiden saavuttamista. Rakentava ja kehittävä palaute puolestaan annetaan tavoitteiden ja arvioinnin pohjalta ja sillä tuetaan opiskelijan oppimista ja kehittymistä. Palautteen perusteella on myös mahdollista laatia uusia tavoitteita, jotka puolestaan luovat uutta osaamista ja edistävät näin opiskelijan ammatillista kasvua. Näin tavoitteet, arviointi ja palaute muodostavat ikään kuin eteenpäin liikkuvan kehän, jossa jokainen osa-alue tukee toinen toistaan. (Kuvio 1.)

Lähteet

1. [^](https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/harjoittelu)Oulun ammattikorkeakoulu. Harjoittelu. Hakupäivä 12.10.2020. <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/harjoittelu>
2. [^](#)Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.
3. [^](https://amkterveysala.files.wordpress.com/2020/04...)Terveysalan harjoittelujen laatusuosituksen ammattikorkeakouluille. 2020. Suomen ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutuksen verkoston laatusuositus -työryhmä. Hakupäivä 19.11.2020. <https://amkterveysala.files.wordpress.com/2020/04...>
4. [^abcd](#)Kääriäinen, M., Ruotsalainen, H. & Tuomikoski, A.-M. 2016. Opiskelijaohjaus harjoittelussa. Teoksessa T. Saaranen, M. Koivula, H. Ruotsalainen, C. Wärnå-Furu & L. Salminen (toim.) Terveysalan opettajan käsikirja. Tallinna: Tietosanoma, 204–215.
5. [^ab](#)Luoja, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Ohjaajien näkökulma. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Hakupäivä 29.10.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8315-8>
6. [^abcd](#)Walmiiksi Wiidessä Wuodessa. 2009. Näin asennat osaamistavoitteet opetussuunnitelmaasi. Laaja oppimäärä. W5W2 -hankkeen laatima opas 7.1.2009. Jyväskylän yliopisto.
7. [^ab](#)Ruotsalainen, H. & Kääriäinen, M. 2016. Opiskelijan arviointi. Teoksessa T. Saaranen, M. Koivula, H. Ruotsalainen, C. Wärnå-Furu & L. Salminen (toim.) Terveysalan opettajan käsikirja. Tallinna: Tietosanoma, 245–261.
8. [^](#)Elomaa, L., Lakanmaa, R.-L., Paltta, H., Saarikoski, M. & Sulosaari, V. 2010. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turun ammattikorkeakoulu, Turku.

9. ^[abc](#)Silvennoinen, M. & Tilli, A.-M. 2017. Palaudemestari. Valmennus Onnistumisen avaimia.
10. ^[abcd](#)Elcigil, A. & Sari, H.Y. 2008. Students' Opinions About and Expectations of Effective Nursing Clinical Mentors. Journal of Nursing Education 47 (3), 118–123. Hakupäivä 29.10.2020. <https://doi.org/10.3928/01484834-20080301-07>
11. ^[abc](#)Muleya, C.M., Marshall, J. & Ashwin, C. 2015. Nursing and Midwifery Students' Perception and Experiences of Mentorship: A Systematic Review. Open Journal of Nursing 5 (6), 571–586. Hakupäivä 29.10.2020. <http://dx.doi.org/10.4236/ojn.2015.56061>
12. ^[ab](#)Ugland Vaea, K.J., Engström, M., Mårtensson, G. & Löfmark, A. 2018. Nursing students' and preceptors' experience of assessment during clinical practice: A multilevel repeated-interview study of student–preceptor dyads. Nurse Education in Practice 30, 13–19. Hakupäivä 29.10.2020. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.11.014>
13. ^[ab](#)Helminen, K., Tossavainen, K. & Turunen, H. 2014. Assessing clinical practice of student nurses: Views of teachers, mentors and students. Nurse Education Today 34 (8), 1161–1166. Hakupäivä 29.10.2020. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2014.04.007>

Metatiedot

Nimeke: Tavoitteet, arviointi ja palaute ohjatussa harjoittelussa

Tekijä: Marttila-Tornio Kaisa

Aihe, asiasanat: arviointi, oppimistavoitteet, palaute, työharjoittelu

Tiivistelmä: Oulun ammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkintoihin kuuluu 30–120 opintopisteen laajuinen harjoittelujakso koulutusalaan liittyvässä työympäristössä. Ohjatun harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ammattiopintojen kannalta keskeisiin työtehtäviin sekä teoriassa opittujen tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Käytännön harjoittelun tarjoamat oppimiskokemukset edistävät opiskelijan ammatillista kasvua.

Harjoittelussa opiskelijan, opettajan ja harjoittelun ohjaajan olisi tärkeää ymmärtää tavoitteiden, arvioinnin ja palautteen muodostama kokonaisuus, jossa jokainen osa-alue tukee toistaan. Oppimista suuntaavat tavoitteet toimivat arvioinnin ja palautteen pohjana. Selkeisiin, arvioitavissa oleviin ja osaamista kuvaaviin tavoitteisiin verraten tehdään arviointia, joka omalta osaltaan tukee, varmistaa ja mittaa tavoitteiden saavuttamista. Rakentava ja kehittävä palaute puolestaan annetaan tavoitteiden ja arvioinnin pohjalta ja sillä tuetaan opiskelijan oppimista ja kehittymistä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-11-25

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020111390314>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Marttila-Tornio, K. 2020. Tavoitteet, arviointi ja palaute ohjatussa harjoittelussa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 93. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020111390314>.